

Asia: VN/9807/2026

Lausuntopyyntö valtiovarainministeriön asetuksessa säädettävistä hyvinvointialueen taloustietojen toimittamiseen sovellettavista tietosisällöistä ja teknisistä kuvauksista koskien tilikautta 2027

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot ehdotettaviin muutoksiin

-

Palveluluokitus HHTPP

Kommentit muutoksiin

Palveluluokitukseen ehdotettavat muutokset ovat pääosin pieniä ja kannatettavia. Yhteisöllisen asumisen

kokonaisuus on haasteellinen, jossa palvelu on monimuotoista, joka osaltaan vaikeuttaa palveluluokituksen

toteuttamista. Tämä edellyttäisi tupla-kustannuspaikkojen tekemistä ja ylläpitoa hyvinvointialueilla, kun

kokonaiskustannuksia halutaan kuitenkin katsoa yhteen tämän palvelun osalta.

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden osalta jo aiemmin tunnistettu ongelma sosiaali- ja terveydenhuollon

välisestä erottelusta säilyy ehdotettujen muutosten jälkeenkin. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita

näissä on hyvinvointialueilla mahdotonta erottaa yhteismitallisesti, luotettavasti ja vertailukelpoisesti, sillä

kirjaaminen vaihtelee ja hoidollisesti on vaikea erottaa näiden osuutta. Tämä koskee niin avohoitoa kuin

asumispalveluita.

Investointisuunnitelma HHIS

Yleiset kommentit muutoksiin ja aikataulumuutokseen (31.12 -> 31.5.)

Investointisuunnitelmien raportointiohjeita uudistettiin vuoden 2025 aikana. Päivitettyjen ohjeiden mukaan

investointisuunnitelmien raportointi hyvinvointialueilla jaettiin kahteen pääosaan: kirjalliseen perusteluosaan eli ns. tekstiosaan sekä taulukko-osaan (HHIS-raportti), joka toimitetaan Valtiokonttorin

ylläpitämään hyvinvointialueiden taloustietopalveluun. Teksti- ja taulukko-osien lisäksi hyvinvointialueen

tulee toimittaa toimivaltaiselle ministeriölle kustannusvaikuttavuusanalyysit taloudellisesti merkittävistä ja

vaikutuksiltaan laajakantoisista investoinneista. Päivitettyjen ohjeiden mukaiset investointisuunnitelmat

toimitettiin ensimmäisen kerran vuosilta 2027–2030.

Nyt esitetään, että erillisestä tekstiosasta luovutaan ja investointikohtaiset tiedot yhdistetään osaksi HHIS

raportointia. Samalla HHIS-raporttiin ehdotetaan useita rakenteellisia ja sisällöllisiä muutoksia.

Hyvinvointialue pitää raportointikokonaisuuden kehittämistä ja rakenteellistamista pääosin perusteltuna.

Sanallisia kuvauksia koskevien kenttien osalta olisi kuitenkin tarpeen täsmentää, mitä tietoja kuvauksissa

edellytetään ja mikä on kenttien käytettävissä oleva merkkimäärä, jotta tulkinvaraisuudelta sekä

tarpeettomilta virheiltilta ja korjauksilta vältytään. Lisäksi on syytä todeta, että osa muutoksista edellyttää

uusien tietojen keruuta sekä raportoinnin teknisen toteutustavan muutoksia, mikä aiheuttaa

hyvinvointialueille hallinnollista lisätyötä ja voi edellyttää järjestelmämuutoksia.

Osana hyvinvointialueista annetun lain päivittämistä raportointiaikataulua ehdotetaan myöhennettäväksi

siten, että vuodesta 2027 alkaen investointisuunnitelmien tulee olla raportoituna 31.5. mennessä (nykyisin

31.12. mennessä). Hyvinvointialue pitää raportointiaikataulun siirtämistä perusteltuna. Muutos selkeyttää

prosessia ja mahdollistaa investointisuunnitelmien laatimisen realistisemmin, kun alueen laskennallinen

lainanottovaltuus on määritelty ja voidaan huomioida suunnittelussa. Aikataulumuutos tukee myös sosiaali-

ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen selvitysten toimitusaikataulujen yhdenmukaistamista.

Esityksen taustaoletus siitä, että suunnitelmien tarkkuus paranee, kun tarkastellaan lyhyempää suunnittelujännettä ja suunnittelun sekä toteutuksen välinen aika lyhenee, vastaa hyvinvointialueen omia

kokemuksia. Samalla myös investointisuunnitelmien päivitystarve todennäköisesti vähenee. Jatkossa olisi

kuitenkin perusteltua tarkentaa menettelyjä myös tilanteisiin, joissa investointisuunnitelmaa joudutaan

täydentämään tai joissa keväällä määriteltävä laskennallinen lainanottovaltuus ei riitä välttämättömien

investointien toteuttamiseen.

Kommentit taulukkoon hs-t01: vastausvaihtoehtojen rajausta ja palveluryhmittely

Kommentit

Hyvinvointialue pitää hs-t01-taulukkoon ehdotettuja muutoksia, kuten vastausvaihtoehtojen rajaamista ja

palveluryhmittelyn lisäämistä, lähtökohtaisesti kannatettavina. Rakenteellisempi raportointi ja yhtenäiset

luokitukset todennäköisesti selkeyttävät investointitietojen raportointia, parantavat tiedon laatua ja tukevat alueiden välistä vertailtavuutta. Samalla on kuitenkin syytä todeta, että uudet kentät ja tarkentuneet vastausvaihtoehdot voivat lisätä hallinnollista työtä sekä edellyttää muutoksia alueiden tietojärjestelmiin, mikä saattaa aiheuttaa myös järjestelmä- ja käyttöönottoon liittyviä kustannuksia.

Näiden vaikutusten arviointi ja huomioiminen siirtymävaiheessa on tärkeää. Uusien raportoitavien tietojen

osalta on tärkeää, että tiedonkeruuta koskeva ohjeistus on selkeää ja yksiselitteistä. Esimerkiksi tuottavuutta edistävän investoinnin käsitteen tulee olla tarkasti määritelty, jotta raportoidut tiedot ovat

alueiden välillä vertailukelpoisia ja jotta tulkinvaraisuudelta raportoinnissa vältytään.

Kommentit taulukkoon hs-t02: täydentävät tiedot ja tekstiosan erillisraportoinnista luopuminen

Kommentit

Hyvinvointialue pitää investointien rahoitusta sekä palvelujen yhdenvertaisuutta, laatua ja kustannusvaikuttavuutta koskevien täydentävien tietojen siirtämistä erillisestä tekstiosasta hs-t02-tilukseen lähtökohtaisesti kannatettavana. Kyse on pääosin aiemmin tekstiosassa raportoitujen

tietojen kokoamisesta yhteen tilukkomuotoiseen kokonaisuuteen. Erillisestä tekstiosan raportoinnista

luopuminen ja tietojen kokoaminen omaan välilehteensä selkeyttävät raportointikokonaisuutta ja vähentävät päällekkäistä raportointia. Muutokset ovat luonteeltaan pääosin teknisiä, eivätkä ne muuta

raportoitavan tiedon sisältöä, vaan tapaa, jolla tieto esitetään ja toimitetaan. Rakenteisempi raportointimuoto voi lisäksi parantaa tiedon vertailtavuutta ja hyödynnettävyyttä ohjauksessa.

Kommentit tilukseen hs-t03: pitkäaikaisten hyödykkeiden luovutukset

Kommentit

Hyvinvointialue pitää hst03 tilukseen ehdotettua pitkäaikaisten hyödykkeiden luovutuksia koskevaa

raportointia lähtökohtaisesti kannatettavana. Kyse aiemmin erillisessä tekstiosassa sanallisesti toimitettujen tietojen siirtämisestä osaksi HHIS raportointikokonaisuutta, mikä selkeyttää ja yhtenäistää

raportointia. Samalla on kuitenkin syytä todeta, että raportoitavien tietojen kokoaminen voi edellyttää

manuaalista töitä ja siten lisätä hallinnollista työmäärää.

Ostolaskujen raportointi OTI ja OTU

Yleiset kommentit ostolaskutietojen raportointiin ja ehdotettuun aikatauluun (20.pv kuukausittain)

Varsinais-Suomen hyvinvointialue haluaa korostaa, että lausunnolla olevaan materiaaliin on vaikea ottaa

kaikilta osin kantaa, koska ostolaskuja koskevien tietojen toimittamisen taustalla oleva kansallinen sääntely

ei ole vielä vahvistunut lopulliseen muotoonsa. Kuten hyvinvointialue on aiemmissa asioissa koskevissa lausunnoissaan tuonut esiin, ostolaskutietojen toimittamisen osalta olisi olennaista, että tarjoajan tai toimittajan tulisi vastata toimittamastaan tiedosta ja sen julkisuudesta tai salassapidettävyydestä

suoraan suhteessa toimittamiinsa ostolaskuihin hankintayksiköstä riippumatta. Hyvinvointialueen kannalta

olisi olennaista, että se ei joutuisi tekemään julkisuuslain edellyttämää arviota ostolaskujen sisältämisestä

liikesalaisuuksista tai henkilötiedoista suhteessa kansalliseen tietovarantoon, vaan tämä huomioitaisiin

esimerkiksi sääntelyn tasolla eri tahoille asetettujen velvoitteiden ja ostolaskujen muotovaatimusten kautta. Tämä tukisi myös sitä, että Valtiokonttori voi varmistua siitä, että henkilötietojen, turvallisuusluokiteltujen tietojen ja salassa pidettävän tiedon osalta näitä tietoja ei julkaista missään vaiheessa. Tärkeää on myös se, että salassa pidettävän tiedon osalta Valtiokonttori varmistaa, ettei tietoja

luovuteta tutkijoille kuin erityisen painavasta ja perustellusta syystä.

Hyvinvointialue on myös aiemmissa lausunnoissaan tuonut esiin, että tietojen toimittaminen luonnoksen

esittämässä muodossa tulisi vaatimaan merkittäviä muutoksia niin hyvinvointialueella käytössä olevissa

järjestelmissä kuin myös toimintaprosesseissa. Voimassa olevia sopimuksia, joissa ei ole otettu huomioon

hankintatietovarannon vaatimuksia, on merkittävä määrä. Yksin Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle on

siirtynyt alueen kunnilta ja kuntayhtymiltä yli 10.000 hankintasopimusta (luvussa ei ole huomioitu asiakaskohtaisia sopimuksia). Tämän vuoksi voimassa olevien sopimusten ostolaskujen muodon yhdenmukaistamiseen on saatava riittävän pitkä siirtymäaika. Esimerkiksi kilpailutustunnusten lisääminen

ennen sääntelyä voimaan tulleisiin sopimuksiin ja sitä kautta ostolaskuihin ei ole mahdollista. Siksi tarkoituksenmukaista olisi se, että sääntelyssä määritellään ajankohta, jonka jälkeen julkaistuihin kilpailutuksiin liittyvään laskutukseen lisätään kilpailutustunnus. Tätä aikaisemmin toteutettuihin kilpailutuksiin liittyvään ostolaskutukseen ei liitettäisi kilpailutustunnusta.

Varsinais-Suomen hyvinvointialue on julkaissut ensimmäisen hyvinvointialueena ostolaskudatansa jo vuodesta 2023. Ostolaskudata julkaistaan tällä hetkellä kerran vuodessa Excel-muodossa, ilman laskukuvia

ja siten ilman salassa pidettäviä tietoja. Jo tämä vuosittainen julkaisu vaatii runsaasti manuaalista työtä.

Tietovaranto-hankkeessa ja lausunnolla olevassa aineistossa esitetty kuukausittainen tai muu säännöllinen

tiedon toimittaminen olisi erittäin haastavaa ja lisäisi työmäärää merkittävästi. Hyvinvointialue näkee

sinänsä kannatettavana ostolaskutietojen avoimuuden lisäämistä, mutta tietojen keräämisen liittyvät

yksittäiset toimenpiteet pitää suhteuttaa niillä saavutettavaan hyötyyn. Jos hyvinvointialueille asetetaan

esitysluonnoksen mukainen uusi tehtävä tai merkittävä laajennus aiempaan tehtävään, valtion tulee korvata esitetystä sääntelystä aiheutuvat pysyvät ja kertaluontoiset kustannukset täysimääräisesti hyvinvointialueille ja -yhtymille. Kustannusten korvausten tason ja aikataulun tulisi myös olla selvillä välittömästi lainsäädännön hyväksymisen jälkeen.

Ostolaskutietojen laajennetun raportointivelvoitteen voimaantuluminen on ehdottoman tärkeä asettaa

aikaisintaan 1.1.2029 alkaen, jotta hyvinvointialueet pystyvät tekemään hallitusti tarvittavat järjestelmä- ja

prosessimuutokset sekä raportoinnin toteuttamiseen liittyvät muut tietosisältöjen mukautukset.

Hyvinvointialueilla on parhaillaan käynnissä merkittäviä taloushallinnon järjestelmähankkeita

hyvinvointialueudistuksesta ja hankintalain ennakoiduista muutoksista johtuen. Liian nopea

raportointivelvoitteen voimaantuluminen voi johtaa kaksinkertaisten järjestelmämukautusten tekemiseen,

mikäli laajennettuja tietosisältöjä joudutaan raportoimaan sekä vanhoissa että tulevaisuudessa järjestelmissä.

Tämä johtaisi merkittävien ylimääräisten kustannusten kasvuun sekä rasittaisi raskaassa muutosvaiheessa

olevien hyvinvointialueiden toimintaa tarpeettomalla tavalla.

Kommentit solutasoisiin tietosisältöihin: onko tiedot toimitettavissa, mitä haasteita tiedon toimittamisessa voi olla (yksilöi solut joissa haasteita)

Kommentit

Hyvinvointialueella ei ole valmiuksia toimittaa edellytetyt tiedot nyt käytössä olevin järjestelmin ja

toimintatavoin. OTI:n osalta ei ole raportoitavissa kilpailutunnistetta eikä sopimusnumeroa. Myöskään

turvakoodin käyttö ei ole mahdollinen. Tositepäivän osalta hyvinvointialue preferoi kirjanpidon tositepäivää. OTU:n osalta tuoterivin yksilöivä tunnus ei ole käytettävissä. Hyvinvointialueella ei ole tällä

hetkellä käytössä tuotemasteria.

Henkilötiedot ja välillisen paljastumisen riski: kuinka tunnistatte ja rajaatte pois ne tiedot, joita ei tule raportoida.

Kommentit

Tällä hetkellä hyvinvointialueella ei ole eriyttävää tekijää tai keinoa rajata laskuaineistosta pois tietoturvan

alaista aineistoa. Turvakoodi ei ole käytettävissämme.

Arvioi asetuksella annettavan tietosisällön toimittamisen kustannuksia (perustamiskustannukset ja vuosittaiset pysyvät kustannukset)

Kommentit

Hyvinvointialueen käytettävissä olevilla järjestelmillä ja toimintatavoilla määritetyn tietosisällön raportointi

ei ole mahdollista annetussa ajassa. Hyvinvointialueella on käynnistymässä merkittävät

ohjelmistohankkeet, joissa ko. asiat raportointitarpeet tulee ottaa huomioon, jotta raportointivaateisiin

voidaan vastata. Järjestelmähankkeiden käyttöönotot tapahtuvat asteittain vuoden 2028 alusta alkaen.

Näin ollen ei ole mahdollista vastata tietopyyntöön ennen uusia järjestelmäimplementaatiota.

Vanhoihin järjestelmiin tarvittavien tietosisältöjen koodaaminen ja väliaikaisten uusien korvaavien

järjestelmien hankinta ei ole taloudellisesti perusteltua lyhytaikaisen raportointitarpeen vuoksi.

Arvioidut

väliaikaiset kustannukset ovat noin 0,5 milj. euroa.

